

ANALISI

Objectiu obscè

El cas Alcàsser va començar com una pel·lícula de suspens, va seguir com una pel·lícula de terror i en aquests moments és una paròdia dels films de subgènere judicial barrejada amb l'esperit de la demolidora visió sobre els periodistes que ens mostrava el realitzador Billy Wilder a *Primera Plana*. Quan les xiquetes estaven desaparegudes, els programes *Quién sabe dónde*, presentat per Paco Lobatón a TVE, i *De tú a tú*, presentat per Nieves Herrero en Antena 3 TV, donaren gran cobertura a la història d'intriga, a la recerca encapçalada per Fernando García. Però el dia 28 de gener del 1993, un dia després de descobrir-se el cadàver de les xiquetes, la cara de bons samaritans dels presentadors, es va transformar en el rostre de dues feres que commutaven l'angoixa màxima per rècords d'audiència. Els platós dels programes es traslladaren a Alcàsser, i allí familiars, amics, coneguts i saludats de Míriam, Toni i Desirée agonitzaven davant les càmeres. Els presentadors dels dos programes es llevaven els convidats perquè tots dos pensaven que tenien prioritat per la quantitat d'atenció respectiva que havien prestat a la desaparició de les adolescents. Darrere de les càmeres, s'oferia diners als veïns perquè parlaren a un o altre escenari televisiu, i Nieves Herrero va excavar més fons en la sang, i va guanyar la guerra d'audiències, cosa que ha acabat estigmatitzant la seua carrera professional.

Ací es va marcar l'inici dels *reality shows* sinistres, de la impudícia més obscena en la televisió. Programes on es tractaven les cròniques de successos d'una manera tosca poblaren les televisions seguint la petja de la Herrero, trastornats per la bona resposta de l'audiència. Especialment, tot allò que tinguera a veure amb Alcàsser era observat amb una exorbitant minuciositat, i arribava a límits com radiar una i altra vegada una cançó que Toni, una de les assassina- des, va sol·licitar que es programara la vespra del 13 de novembre a una emissora radiofònica local. El següent pas en el descens ètic dels mitjans va venir

per les ofertes de les televisions als protagonistes del cas perquè contaren les seues interioritats. Si s'hi mostraven reticents, s'utilitzava la fórmula de la compensació econòmica. Kelly Anglés va acceptar i va acudir –cobrant, com feia tothom en aquest espai– a *La má-*

RAFA GIL

Juan Ignacio Blanco. Parla de les seues teories a Canal 9 i Tele 5.

quina de la verdad, de Tele 5. A partir d'ací els Anglés miren, quan col·laboren amb les televisions, de sanear les seues penúries econòmiques. Si jo t'ajude, tu m'ajudes. El costum s'estén i ara molts dels qui tenen relació amb els implicats consideren normal demanar diners per parlar. Per exemple Encarna Ricart, germana de l'acusat, que també diu passar dificultats financeres.

L'associació del pare de Míriam, Fernando García, amb Juan Ignacio Blanco, antic periodista del diari sensacionalista *El Caso*, marca una nova baixada d'esglaons. Des del programa *Esta noche cruzamos el Mississippi*, al davant del qual es troba Pepe Navarro, exposen des de fa temps la teoria alternativa que hi ha gent important implicada en el cas, veient connexions internacionals amb sàdics i perversos. Arribaren a acu-

sar l'ex-ministre de l'Interior José Luis Corcuera, i l'ex-governador civil d'Alacant, Alfonso Calvé, de tenir a veure amb el cas, i es crea un foc creuat de querelles entre tots, que encara continua. Navarro forma un tribunal propi, i ataca mitjans que són contraris a la teoria de Blanco, com ara el diari *Levante*.

Però ha estat en començar el procés judicial quan el paper que desenvolupen les televisions s'ha tornat més terrible. Dediquen al cas tal quantitat d'informació que acaba fomentant-se la desinformació, i l'espectador acaba esgotat, saturat de detalls, especulacions, hipòtesis i contradiccions. La majoria de testimonis passen abans o després de declarar a l'audiència pel grinyolant programa especial que Canal 9 dedica al cas les vesprades de dilluns a divendres. Com a convidats fixes d'aquest col·loqui, hi ha Kelly Anglés i Encarna Ricart, la germana de l'acusat Miquel Ricart. Segons fonts de TVV, les dues tenen un contracte valorat en 75.000 pessetes setmanals. Juan Ignacio Blanco, un altre assistent fix, cobra més. La més estrepitosa competència directa, *Esta noche cruzamos el Mississippi*, ha oferit més de cent mil pessetes a membres de la família Anglés per acudir a participar en el programa, segons reconeix Neusa Martins (les ofertes a Kelly han vorejat les 200.000 pessetes). Els preus són negociats pels perseguits protagonistes segons el mitjà de què es tracta. Com deia la lletrada Lluïsa Ramón, el vertader drama de la situació és que les paraules dels testimonis en televisió cauen com una teranyina sobre la marxa del judici, el transtornen i el compliquen. Si un testimoni diu en televisió unes coses i després se'n desdiu quan testifica en el procés –el plató incita més a la sobreactuació que la sala de l'audiència–, poc es pot avançar en el laberint d'Alcàsser. Enrique Anglés ho va reconèixer quan cometé una d'aquestes contradiccions mediàtiques ja tan habituals en el procés: "Allò era la televisió, i açò és un judici. No és el mateix." La diferència és cada vegada menys clara. **J. M. O.**